

Aan:

Het College van Burgemeester en Wethouders
van de gemeente Peel en Maas
Postbus 7088
5980 AB PANNINGEN

Datum: 12 maart 2019

Onderwerp: Ongevraagd advies "Meetellen en meedoen in een inclusieve samenleving"

Geacht College,

Namens de Adviesraad Sociaal Domein Peel en Maas (ASD) doe ik u dit ongevraagd advies inzake het "Meetellen en meedoen in een inclusieve samenleving" toekomen.

Aanleiding

Op 28 november 2018 vond de derde Themasesessie van de ASD plaats met als thema "inclusie". Aanleiding was de ratificatie door Nederland van het "VN-verdrag voor de rechten van mensen met een handicap". Dit verdrag vormt hiermee een bindend kader, óók voor lagere overheden als de gemeente Peel en Maas. Het gaat de ASD overigens niet om de formele kant van de zaak, maar om de missie dat mensen met een handicap als volwaardige burgers meetellen en meedoen in de gemeenschap. Hoe staat Peel en Maas ervoor? Kun je als gemeente volstaan met de focus op zelfsturing en gemeenschapsontwikkeling? Is er behoefte aan een inclusie agenda? Dit type vragen stond centraal.

Tijdens de Themasesessie is het thema vanuit verschillende optieken belicht: ontmoeting en bejegening (Ad Goos), het VN-verdrag en het VN-panel Tynaarlo (Jeroen Veltheer) en de Maastrichtse aanpak met de mensen met een handicap zelf in de lead (Kees Eken). Hierna volgde een paneldiscussie met onder meer wethouder W. Hermans. Een groot aantal deelnemers heeft hun mening over de gestelde vragen op schrift achtergelaten. De Themasesessie is uitvoerig gedocumenteerd, het verslag met bijbehorende documentatie is onder de deelnemers – dus ook onder de vertegenwoordigers van de gemeente – verspreid. Om pragmatische redenen wordt in dit advies volstaan met een verwijzing hiernaar.

De meningsvorming leidt niet tot eensluidende opvattingen. Er zijn grofweg twee stromingen. Enerzijds: de gemeente Peel en Maas zet al jaren in op inclusie en haakt adequaat in op impulsen uit de kernen, óók als het gaat om de positie van mensen met een handicap. Anderzijds: er zijn nog de nodige obstakels voor mensen met een handicap in Peel en Maas en deze zullen zonder een extra (gezamenlijke) inspanning van alle betrokken actoren (dus ook van de gemeente) niet verdwijnen. Voor de ASD is dit beeld aanleiding geweest voor een verdiepingsslag. Het essay "Een lokaal sociaal contract" van de hand van Prof. Dr. Kim Putters, directeur van het SCP is daarbij een bron van kennis en inspiratie geweest. Dit essay biedt een handreiking aan de "contractpartners" om samen belangrijke kwesties in het sociale domein in een dialoog zó te adresseren dat het betekenis heeft voor de burgers en daadwerkelijk bijdraagt aan de inclusieve samenleving. Ook het manifest "Zelfsturing meer dan samen zelf doen" van de gezamenlijke Dorpsoverleggen Peel en Maas biedt interessante aanknopingspunten. Vitale gemeenschappen vragen om een overheid die "zich er van bewust is wanneer ze wel en wanneer ze niet aan zet is". En: "slechts in dialoog tussen dorpsgemeenschappen en gemeente kunnen de vraagstukken die de komende jaren spelen op een kwalitatief hoger niveau opgelost worden, waarbij soms de gemeenschap in de lead is, soms de

overheid, en af en toe beide op de tandem plaatsnemen”. Tot slot heeft de ASD aanvullende consultaties gepleegd, onder meer met het Gehandicaptenplatform Peel en Maas. Op deze wijze heeft de ASD voorzien in de onderbouwing van dit ongevraagd advies.

Bevindingen

Ook de ASD ziet goede dingen gebeuren in Peel en Maas. De ASD omarmt de principes van zelfsturing en gemeenschapsontwikkeling. Alle waardering voor “wat er al is”, de sterkten van beleid en uitvoering.

Maar, als het gaat om inclusie, het als volwaardige burgers meetellen en meedoen van mensen met een handicap is er wel degelijk ook sprake van zwakten:

- De bekendheid met het VN-verdrag in de gemeenschap is klein, het verdrag dient dan ook niet als inspiratiebron, als katalysator, als bindende factor, als opstap naar medeverantwoordelijkheid waar het gaat om inclusie. Ter voorkoming van misverstanden: de waarde zit niet in het verdrag als zodanig maar in de waarde die het kan hebben voor ontwikkeling in de praktijk van alledag, in de leefwereld van mensen van vlees en bloed!
- Mensen met een handicap zijn in Peel en Maas te onzichtbaar, onvoldoende actief binnen de Kernteams, ook niet actief op beleidsniveau bij de gemeente: hun onmisbare ervaringskennis wordt dan ook maar zeer beperkt benut. Meer en meer dringt in den lande – óók in de wetenschap – door hoe belangrijk de authentieke stem van ervaringsdeskundige mensen is als bron van informatie en kennis. Dit geldt te meer in het geval van specifieke beperkingen en problematieken.
- In meer algemene zin kan worden gesteld dat het zeer matig gesteld is in de gemeenschap met de kennis van bijvoorbeeld psychiatrische problematiek (GGZ), niet aangeboren hersenletsel (NAH), verstandelijke beperking (VG). Ook met een lichamelijke beperking ervaar je (zichtbare en onzichtbare) obstakels waar menigeen zonder zo’n beperking geen idee van heeft.
- De sociale infrastructuur is in dit verband in Peel en Maas zwak ontwikkeld. Het Gehandicaptenplatform heeft geen sterke positie, is nauwelijks doorverbonden met de kernen en de co-creatie met de gemeente komt niet echt van de grond. Dit laatste werkt demotiverend, waardoor mensen afhaken en een negatieve spiraal ontstaat
- Niemand weet hoe Peel en Maas er op het vlak van inclusie écht voorstaat: daarvoor zou je toch écht de opvattingen van de direct belanghebbenden moeten kennen en hen wordt niets gevraagd: een vicieuze cirkel.

Er is werk aan de winkel! De ASD adopteert graag het appél van Wim van den Goor tijdens de Themasesessie: “Peel en Maas obstakelvrij in 2025”.

Advies

De ASD pleit voor een pragmatische aanpak met een prominente plek voor de authentieke stem van mensen met een handicap! Overheid en gemeenschap “samen op de tandem”, anders lukt het niet. Een overall benadering op gemeentelijk niveau én maatwerk in de kernen gaan daarbij hand in hand! In concreto adviseert de ASD aan de gemeente Peel en Maas om:

- Een additionele impuls te geven aan inclusie in de gemeente door alle relevante actoren actief te informeren, te inspireren en te motiveren om mee te doen. Het VN-verdrag kan hierbij als middel dienen.
- De sociale infrastructuur op het vlak van mensen met een beperking te versterken door gericht te faciliteren. Het gaat daarbij met name om de versterking, de uitbouw van het Gehandicaptenplatform in relatie tot de verbinding zowel met alle Kernteams als met de provinciale Koepelorganisaties. Burgerkracht Limburg kan hierbij een rol spelen en gaat daarover graag in gesprek
- Een pragmatische 0-meting te initiëren in de vorm van een EVI-panel (EVI = ervaren, verbeteren, innoveren). In het EVI-panel kunnen vertegenwoordigers van de doelgroep, de Kernteams, de gemeente en professionele organisaties participeren. In drie sessies wordt een schat aan informatie verzameld, als basis voor (eventuele) agendering en monitoring.

- Bekendheid met de zeer uiteenlopende doelgroep te vergroten door het (met en met) organiseren van inspiratiesessies. Daarbij gaat het om het binnenhalen van informatie én het ontmoeten van mensen die beter dan wie dan ook weten waarover ze het hebben. Effect is dat alle betrokken actoren -óók de gemeente zelf- beter leren kijken “met de ogen van de doelgroep zelf”.

Niet alles hoeft meteen, plaats de stip op de horizon en start de dialoog!
De ASD wacht met veel belangstelling uw reactie af.

Met vriendelijke groeten,
namens de Adviesraad Sociaal Domein Peel en Maas,

J. Knapen,
voorzitter